

*Аналітична записка
Серія «Громадянське суспільство», № 1, 2019*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В. О. Бакальчук, к. філос. н., головний консультант
відділу етнонаціональних досліджень,
реінтеграції та розвитку громадянського суспільства
Національного інституту стратегічних досліджень

В аналітичній записці розглянуто актуальні тенденції громадської активності національних меншин в управлінні ОТГ та життєдіяльності громад. Виокремлено чинники, які негативно впливають на перспективи децентралізації в громадах із компактним проживанням національних меншин. Окреслено пріоритети державної етнонаціональної політики в умовах впровадження реформи децентралізації.

Проведення реформ в Україні, зокрема у сфері децентралізації державної влади, трансформує процес взаємодії органів влади різного рівня з представниками національних меншин, змінює підходи держави до процесів управління в етнополітичній сфері. Імплементація цих реформ також орієнтована на впровадження механізмів активної участі меншин, що корелюється Лундськими рекомендаціями ВНКМ ОБСЄ¹, у суспільно-політичному житті, рівному доступі до соціальних послуг та вирішення актуальних потреб життєдіяльності представників національних меншин на місцевому рівні. Відповідно – значно розширюються можливості національних меншин щодо громадської активності, участі в управлінні ОТГ та життєдіяльності громад.

Серед актуальних тенденцій децентралізації державної етнонаціональної політики можна виділити зокрема:

Підвищення рівня активності національних меншин у контексті реалізації проектів транскордонного співробітництва, двосторонніх, багатосторонніх ініціатив. Громади національних меншин на рівні створених ОТГ отримують додаткові можливості інвестиційної та грантової підтримки в реалізації екологічних, соціальних та культурних проектів у рамках партнерства України та Європейського союзу, зокрема стратегії ЄС для Дунайського регіону², Східного партнерства, стратегії ЄС для Карпатського регіону тощо. Інтенсифікація зв'язків з країною свого походження відіграє вагоме значення також у співпраці на рівні муніципалітетів (між містами-побратими) – на рівні громад з Республікою Молдова та муніципалітетів ЄС, а також двосторонньої співпраці. Прикладом останнього стали й досягнуті домовленості щодо поглиблення контактів з етнічними громадами болгар в Одеській, Миколаївській і Запорізькій

---

¹ Лундські рекомендації про ефективну участь національних меншин у суспільно-політичному житті з пояснювальними примітками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.osce.org/uk/hcnm/32255?download=true>

² Асоціація ОТГ і асоціація "Стратегія ЄС для Дунайського регіону" підписали меморандум про співпрацю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-conference/598949.html>

областях і між Україною та Болгарією³.

Відтак, проведення децентралізації значною мірою активізує роль представництва національних меншин об'єднаних громад у реалізації проектів транскордонної співпраці в прикордонних регіонах, що позитивно відбивається на стратегічному розвитку громади в цілому.

1. Зростає роль відповідального лідерства представників національних меншин в громадах. Пріоритетами діяльності громадських лідерів з числа національних меншин стають вирішення на місцях актуальних проблем забезпечення прав і потреб громад із компактним проживанням національних меншин – соціальних, культурних, освітніх, тощо. Прикладом такої децентралізації стало питання реалізації Стратегії захисту та інтеграції ромської національної меншини в українське суспільство на період до 2020 року. Лідерами ромського руху все активніше налагоджується співпраця з місцевими органами влади, позитивним досвідом чого стала співпраця на рівні Березівської ОТГ Одеської області⁴. Серед запроваджених механізмів активної участі представників національної меншини в житті громади – забезпеченні виборчих прав та участі у виборах до ОТГ, залучення представників ромської громади до вирішення актуальних проблем реалізації «Стратегії...» на місцевому рівні, впровадження інституту ромських радників в ОТГ тощо.

Перенесення центру рішення актуальних проблем забезпечення прав та потреб національних меншин в Україні на місцевий рівень сприятиме, з одного боку – актуалізації громадської участі в реалізації державної етнополітики на місцевому рівні, а з другого – забезпеченню кращого доступу національних меншин до соціальних та культурно-освітніх послуг на рівні спроможних громад.

³ Болгарія просить Україну не змінювати кордони Болградського району [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/05/15/709616/>

⁴ Ромів Одещини активізували до участі у виборах територіальної громади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalspace.org/ua/napryamki/posilennya-romskikh-gromad/item/10513-romiv-odeshchini-aktivizuyut-do-uchasti-u-viborakh-teritorialnoji-gromadi>

2. Становлення локальної ідентичності громад із компактним проживанням національних меншин. Локальна ідентичність – первинна ланка територіально-просторової ідентичності, яка формується на основі місця проживання, або ж – об’єднаної територіальної громади. Позитивні, що об’єднання громад сприятиме збереженню локальної культурної ідентичності дотримується близько 33 % українців, лише 5,3 % вважають що не сприятиме; не очікують змін – 38,8 % опитаних, 22,3 % – не визначились⁵. У місцях компактного проживання національних меншин процес становлення локальної культурної ідентичності в громадах матиме значний етнічний компонент, що визначатиме зокрема:

- специфіку культурної самобутності громади, а відтак – становити потенціал активізації її культурно життя, туристичної привабливості та економічного розвитку;
- рівень залучення представників національних меншин у процеси прийняття спільних рішень та участі (їх соціальної інклюзії) в житті громади;
- згуртованість громади в цілому на основі локальної ідентичності сприятиме більш ефективному лобіюванню питань забезпечення прав і потреб національних меншин на місцях.

Відтак, розвиток локальної культурної ідентичності є передумовою становлення відповідальних та спроможних громад як активних суб’єктів місцевого самоврядування. Експертами відзначається⁶ й спроможність локальної ідентичності збалансовувати регіональну ідентичність, як таку, що містить загрози територіальної цілісності держави.

Врахування етнічної структури компактних поселень

⁵ Київський міжнародний інститут соціології(КМІС) Аналітичний звіт «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні» Січень 2019[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20191103_decentralisation/decentr_ukr.pdf

⁶ Котенко Я.В., Ткачук А.Ф. Локальна ідентичність і об’єднані територіальні громади (видання друге, виправлене та доповнене) / Я. Котенко, А. Ткачук. – К.: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2018. – 56 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/web_book_Lokalna_identich-PRN_148x210_2-e-v.pdf

національних меншин при створенні ОТГ – один із ключових пріоритетів реалізації державної етнонаціональної політики в умовах децентралізації.

Серед критеріїв визначення спроможності територіальних громад, відповідно до п. 3 затвердженої постановою Кабінету Міністрів України відповідної «Методики...»⁷, з одного боку – здатність органів місцевого самоврядування вирішувати суспільні питання, які належать до їх компетенції, а з іншого – врахування історичних, географічних, етнічних, культурних особливостей розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Це ж положення закріплене і в ст. 4 (п. 4) Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»⁸. Врахування етнічної структури компактних поселень національних меншин при створенні ОТГ особливо актуальне для поліетнічних регіонів із компактним проживанням національних меншин, зокрема – Чернівецької, Одеської та Закарпатської областей.

Чернівецька область, із компактним проживанням національних меншин – румунів, молдован, поляків, євреїв – є одним із найуспішніших регіонів України щодо створення ОТГ з поліетнічним складом громад. Так, серед створених 33 ОТГ в Чернівецькій області низка громад має поліетнічний склад населення з компактним проживанням національних меншин.

Зокрема, у Чернівецькій області є чотири поліетнічні райони⁹: Сторожинецький, Новоселицький, Герцаївський та Глибоцький. У Сторожинецькому районі створено дві поліетнічні громади. У Красноільській громаді більшість становлять румуни, проте до її складу входить с. Стара Красношора, в якому компактно проживають поляки,

⁷ Постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>

⁸ Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

⁹ Буковина довела, що поліетнічність громад є перевагою для їх об'єднання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/10335>

а також незначну частку населення становлять українці. У Сторожинецькій громаді переважна більшість населення - українці, але в окремих населених пунктах проживають румуни та поляки.

У Новоселицькому районі створено дві поліетнічні громади. До складу Магальської громади входить українське село Рідківці, а також села Магала, Буда, Прут, в яких переважають молдовани і частково румуни, а також с. Остриця, в якому більшість - румуни, а на другому місці за кількістю – молдовани; українці в цих селах становлять меншість. Другою поліетнічною громадою цього району є Новоселицька, де більшість – молдовани і частково тут проживають українці. Ще в Новоселицькому районі є Мамалигівська ОТГ, в якій більшість населення – молдовани і незначну частку становлять румуни та українці.

Глибоцький район налічує три поліетнічні громади: Глибоцьку, в якій переважають українці, але в центрі громади – смт. Глибока проживає група румунів; Терблечанську, де переважна більшість – румуни, але є незначна частка українців та росіян та Волоківську, де в центрі громади, в с. Волока, майже все населення – румуни, але до її складу входить с. Валя Кузьміна, де половину населення складають українці, а іншу половину – румуни та частково молдовани.

Герцаївський район в своїй більшості є румунським, проте в двох громадах, які створені в цих районах, проживають частково і українці. Так, у межах Острицької громади знаходиться с. Маморниця, значна більшість населення якого – українці, тоді як всі інші села громади є румунськими, за виключенням с. Остриця, в якому є невелика частка українців та с. Цурень, де половина населення – молдовани. У межах Герцаївської громади теж більшість населення - румуни і тільки незначна частка українців проживає в м. Герца, с. Могилівка та с. Лунка.

Серед здобутків створених поліетнічних громад регіону – можливості активної участі представників національних меншин у житті громади,

спільне вирішення актуальних питань економічного, соціального, освітнього та культурного розвитку громади. Зокрема, щодо залучення іноземних інвестицій, грантовій підтримці проектів громад у програмах транскордонного співробітництва – у рамках Спільної операційної програми «Україна – Румунія – Молдова 2007-2013»; програми «Україна – Румунія 2014-2020». Утворені громади користуються й державною підтримкою розвитку інфраструктури. Так, Кабінетом Міністрів України на розвиток інфраструктури у 2019 році¹⁰ виділені субвенції для 33 ОТГ Чернівецької області **76,35 млн грн**. Зокрема, Сторожинецькій ОТГ – 8736,5 тис. грн; Новоселицькій ОТГ – 4620,8 тис. грн; Герцаївській ОТГ – 1350,3 тис. грн та Глибоцькій ОТГ – 1459,9 тис. грн. Усвідомлення економічних переваг об'єднання мало визначальний вплив на формування поліетнічних громад Чернігівської області.

Однак подекуди етнічні особливості структури місцевого населення все ж негативно впливають на перспективи створення об'єднаних територіальних громад. Зокрема, в Одеській та Закарпатській областях.

Одеська область також є полі етнічним регіоном України з компактним проживанням національних меншин, зокрема, болгар, молдован, гагаузів. Станом на травень 2019 р. в Одеській області створено на засадах добровільності 32 об'єднані громади. Однак прослідковуються проблеми створення ОТГ у районах з компактним проживанням болгар, гагаузів, молдован Одеської області (Болгарський, Ізмаїльський та Ренійський райони)¹¹, що супроводжується пасивністю громад у процесі створення об'єднаних громад та низькою поінформованістю про хід реформи.

Через відсутність активного процесу створення ОТГ на засадах

---

¹⁰ Розмір інфраструктурної субвенції ОТГ Чернівецької області на 2019 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lgdc.org.ua/branch/23/rozmir-infrastrukturnoyi-subvenciyi-otg-cherniveckoyi-oblasti-na-2019-rik>

¹¹Реформа місцевого самоврядування на Півдні України: проблеми і перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/irf_ua/docs/dp-2016-46

добровільності подальше створення ОТГ має відбутись за адміністративним принципом. З різкою критикою урядового проекту створення ОТГ області щодо не врахування історичних, національних, культурних та мовних чинників в ході адміністративно-територіальної реформи області виступають окремі лідери етнічних громад області¹². Відтак, для регіону залишається актуальною проблема створення ОТГ з різною етнічною структурою населених пунктів. *Для збереження етнополітичної стабільності в області з полі етнічним складом населення вкрай важливим є створення ОТГ на засадах добровільності, а не за адміністративним принципом.*

Закарпатська область із компактним населенням етнічних громад угорців, румунів, ромів, словаків, німців. Попри значний суспільний запит щодо можливостей впровадження реформи децентралізації, область демонструє незадовільні темпи впровадження адміністративно-територіальної реформи – станом на червень 2019 року створено лише 6 ОТГ. Однак, відповідно соціологічним дослідженням¹³, близько половини опитаних закарпатців згодні з тим, що реформа децентралізації дасть національним спільнотам області більше можливостей для розвитку, тоді як не вірять у таку перспективу 22 %. Натомість, станом на травень 2019 року в Закарпатській області створено лише 6 ОТГ, відсутній і перспективний план об'єднання громад області. За даними Закарпатського центру розвитку місцевого самоврядування¹⁴, в області представники угорської нацменшини компактно проживають лише у двох створених на Закарпатті ОТГ – Тячівській (близько 20 % населення) та Баранинській (близько 15 % населення). В області сформована жодна ОТГ з переважаючою кількістю закарпатських угорців. Створення ОТГ з врахуванням етнічної структури

¹²На встрече нардепа от Одессины с Премьер-министром Украины достигнуты важные договоренности по актуальным вопросам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://antonkisse.com/na-vstretche-nardepa-ot-odesshtin-s-premyer-ministrom-ukrain-dostignut-vazhne-dogovorennosti-po-aktualnym-voprosam/>

¹³Фонд демократичні ініціативи ім.І.Кучеріва «Суспільно-політичні настрої на Закарпатті). Опитування, січень 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/stan-suspilnoi-svidomosti-na-zakarpatti?fbclid=IwAR3UkEMMrDpQg5GbVQGoDkdfx7nUpU3I-yuJHRySd1T0aWWSihEyQXquM4Q>

¹⁴ Закарпатський ЦРМС. Закарпатський ЦРМС відвідав з візитом консул Угорщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lgdc.org.ua/branch/7/zakarpatskyu-crms-vidvidav-z-vizytom-konsul-ugorshchyny>

області надала б більшої самостійності, зокрема і угорській громаді, у прийнятті рішень та можливостей активної участі в житті громади.

Незадовільні темпи процесу добровільного створення ОТГ в області зумовлені негативним відношенням до впровадження реформи місцевим керівництвом Закарпатської області, яке вбачало у ній загрозу активізації сепаратизму в області та утворення національних територіальних автономій¹⁵. З відставкою голови Закарпатської ОДА ситуація з створенням ОТГ може набути більш позитивної динаміки. Негативно впливають на процеси децентралізації в області й неоднозначні заяви про створення автономії для угорської національної меншини деяких угорських політиків¹⁶. ***Фактично, можна стверджувати про політизацію етнічних факторів у процесі децентралізації на Закарпатті з боку місцевої влади.***

Натомість, створення ОТГ з врахуванням компактного проживання угорської національної меншини в області сприятиме як деполітизації «угорського питання» так і зниженню напруги в українсько-угорських відносинах. Прискорення процесу створення ОТГ, зокрема у місцях компактного проживання етнічних меншин, на засадах добровільності залежить від рівня сприяння цьому процесу місцевої влади обласного і районного рівнів.

Серед тенденцій, які негативно впливають на перспективи децентралізації в громадах із компактним проживанням національних меншин доцільно виокремити:

- наявна пасивність громад у процесі їх об'єднання, нерозуміння економічних переваг створення спроможних громад та низька поінформованість населення у регіонах про впровадження реформи.

¹⁵Геннадій Москаль заявив, що децентралізація створила механізми для відокремлення Закарпаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2019/05/10/gennadiy_moskal_zayavyv_shcho_detsentralizatsiya_stvoryla_mehanizmy_dlya_1569033

¹⁶ Лідер ультраправого угорського "Йоббіка" на Закарпатті заговорив про автономію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakarpattya.net.ua/News/192038-Lider-ultrapravoho-uhorsko-ho-Iobbika-na-Zakarpatti--zahovoryv-pro-avtonomiiu-VIDEO>

- перешкоджання процесу передачі повноважень та ресурсів на рівень об'єднаних територіальних громад з боку окремих органів влади, Закарпатської області зокрема;
- поширення негативних стереотипів щодо можливої загрози поширення сепаратизму через процес формування ОТГ за етнічним принципом;
- вплив громадських лідерів з числа національних меншин на процес об'єднання громад з полі етнічним складом населення;
- висока дотаційність низки районів з компактним проживанням національних меншин, що негативно впливає на процес створення спроможних громад.

Усвідомленню етнічної різноманітності територій як соціально-економічної переваги розвитку громад сприяє низка ініціатив міжнародних організацій в українському суспільстві. Європейським центром із питань меншин (ЕСМІ) та Програма «U-LEAD з Європою» з початку 2019 року проводиться комплекс консультативно-просвітницьких заходів ініціативи «Управління різноманіттям з метою стійкого економічного розвитку»¹⁷ у найбільш поліетнічних регіонах – Закарпатській, Одеській та Чернівецькій областях. Однак такі ініціативи не покривають потреби впровадження з боку органів державної влади заходів інформаційно-консультативного характеру щодо економічних преференцій утворення поліетнічних громад на засадах добровільності.

*Успішність процесу децентралізації в цілому залежить від подальшого нормативно-правового забезпечення проведення реформи*¹⁸, зокрема щодо внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади, прийняття законопроекту «Про засади адміністративно-територіального устрою України»; законодавчого регулювання процесів

¹⁷ Етнічне різноманіття – драйвер розвитку. Які переваги мають громади Буковини, Закарпаття та Одещини - 06.03.2019.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://donors.decentralization.gov.ua/advice/10722>

¹⁸ Аналітична доповідь. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліло. – Київ : НІСД, 2019. – 192 с.

створення, ліквідації та зміни меж районів окремих областей України та комплексу інших законодавчих актів. **Етнополітичні фактори, що мають місце в процесі реалізації реформи децентралізації вимагають впровадження додаткових нормативно-правових та управлінських заходів державної політики.**

Висновки

Реалізація реформи децентралізації, спільно з реформами адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування торкнеться і сфери державного регулювання етнонаціональною сферою, активізувавши громадську активність національних меншин на місцях. Перенесення центру рішення актуальних проблем реалізації державної етнонаціональної політики на місцевий рівень сприятиме також й кращому доступу національних меншин до соціальних та культурно-освітніх послуг на рівні спроможних громад.

Інтенсифікація громадської активності представників національних меншин в управлінні ОТГ та життєдіяльності громад зумовлює необхідність посилення інституційного забезпечення державної етнонаціональної політики на регіональному та місцевому рівнях. Це передбачає й необхідність формування відповідних консультативно-дорадчих структур при регіональних органах державної влади та їх співпраці з представниками національних меншин на рівні територіальних громад.

У регіонах з компактним проживанням національних меншин важливе значення має організація ОТГ на добровільних засадах, часові межі якої обмежені 2019 роком. Так, місцеві ж вибори 2020 року, передбачається, повинні відбутись за умови покриття всієї території України об'єднаними громадами. Прискорення темпів створення ОТГ на засадах добровільності, зокрема в поліетнічних регіонах, потребує конструктивної взаємодії органів обласного й місцевого рівнів з лідерами громадського представництва національних меншин. З боку органів державної влади важливим є також

проведення комплексу інформаційно-консультативних заходів щодо економічних дивідендів від конструктивного управління різноманітністю в умовах децентралізації.

Зростання ролі національних меншин у реалізації проектів транскордонного співробітництва, двосторонніх, багатосторонніх ініціатив сприятиме на місцевому рівні притоку іноземних інвестицій в економічний, культурний, освітній та соціальні сфери розвитку громад. Впровадження політики сприяння розвитку локальних ідентичностей на рівні життєдіяльності ОТГ сприятиме стимулювання громадської самосвідомості та консолідації громад, національних меншин включно.

Політизація та поширення дезінформації щодо теми децентралізації для національних меншин є фактичним обмеженням прав національних меншин та негативно впливає на етнополітичну нестабільність в регіоні. Це також негативно впливає й на можливості представників національних меншин брати активну участь у створенні спроможних об'єднаних громад, а відтак – й розпоряджатися її ресурсами. Для забезпечення реалізації реформ важливе значення має поінформованість національних меншин та підвищення управлінської кваліфікації лідерів громад, щодо управління етнічною різноманітністю зокрема.

Рекомендації

1. Кабінету міністрів України

- відновити роботу Ради міжнаціональної злагоди при КМУ та, за участі Міністерства регіонального розвитку, розглянути питання врахування етнополітичних факторів в умовах проведення реформи децентралізації;
- розглянути можливість надання додаткових фінансових ресурсів ОТГ з компактним проживанням національних меншин та корінних народів шляхом внесення відповідних змін до Постанови КМУ від 27 березня

2019 р. № 256 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад».

2. Міністерству культури України, серед пріоритетів діяльності новоствореного центрального органу у сфері етнополітики, Державної служби України з етнополітики та свободи совісті, передбачити зокрема:

- впровадження інституційної вертикалі реалізації державної етнополітики, на регіональному та місцевому рівні;
- посилення на місцевому і регіональному рівнях ролі консультативно-дорадчих структур у реалізації державної етнополітики.

3. Органам державної влади обласного і районного рівнів:

- проводити комплекс заходів інформаційно-консультативного характеру щодо економічних преференцій утворення громад на засадах добровільності; роз'яснення доцільності об'єднання за економічним, а не етнічним принципом, особливо у південних регіонах України.
- спільно з мережею Центрів розвитку місцевого самоврядування в населених пунктах із компактним проживанням національних меншин забезпечити випуск інформаційно-роз'яснювальних і методичних матеріалів по формуванню ОТГ, на мові національної меншини зокрема, з поширенням їх через відповідні сільські, селищні ради в процесах консультативної діяльності.
- здійснювати постійний моніторинг процесу створення спроможних ОТГ в районах з компактним проживання національних меншин із метою запобігання ескалації суспільної напруги та налагодження конструктивного діалогу на рівні громадських активістів етнічних громад.